

İlgili Kanun / Madde
5521 S.İşMK/5

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2010/31567
Karar No. 2010/24439
Tarihi: 20.09.2010

- İŞİN YAPILDIĞI YER MAHKEMESİNİN YETKİLİ OLMASI
- İŞİN YAPILDIĞI YERİN BELİRLENMESİNİN GEREKMESİ

ÖZETİ Somut uyuşmazlıkta mahkemece duruşma açılmaksızın dava dilekçesi içeriğinden işyerinin Eskişehir ilinde bulunduğu yine davalının ikametgâhının Eskişehir ili olduğunun anlaşıldığı gerekçesiyle yetkisizlik karar verilmişse de dava dilekçesinde işin yapıldığı yerin Eskişehir ili olduğuna dair bir açıklık bulunmamakla duruşma açılmak suretiyle gerekli araştırmaların yapılarak işin yapıldığı yerin tespiti ile sonuca göre yetkili mahkemenin belirlenmesi gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

DAVA: Davacı, ise iadesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, yetkisizlik karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi N.Taşdelen tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Dosya içeriğine göre, yetkili mahkemenin hangi iş mahkemesi olduğu uyuşmazlık konusudur.

Mahkemece, yetkisizlik kararı verilerek dosyanın Eskişehir İş mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

Karar davacı vekilince temyiz edilmiştir.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu 5. maddesinde iş uyuşmazlıklarında yer itibari ile yetkili iş mahkemelerini belirlemiştir. Buna göre, "iş mahkemelerinde

açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgâhı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabilir. Bunlara aykırı sözleşme muteber sayılmaz."

İş mahkemelerinde yetki kuralı, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun yetki kurallarına uygun olup buna ek olarak işin yapıldığı yer, yani işyeri mahkemelerini de yetkili kılmaktadır.

İş mahkemesine açılan dava, dava tarihinde davalının ikametgâhının bulunduğu veya işçinin işini yaptığı yerdeki iş mahkemesi veya iş davalarına bakmakla görevli asliye hukuk mahkemesinde açılmalıdır.

Türk Medeni Kanunu'nun 19. maddesi uyarınca gerçek kişi yönünden "Yerleşim yeri sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir". Gerçek kişi işverenin başka bir yerde yerleşmek niyetiyle oturduğu kanıtlanmadığı takdirde, kural olarak nüfusta kayıtlı olduğu yerin ikametgâh sayılması gerekir. Aynı kanununun 49. maddesi uyarınca da, "Tüzel kişinin yerleşim yeri, kuruluş belgesinde başka bir hüküm bulunmadıkça işlerinin yönetildiği yerdir. Bu yer de genelde merkezin bulunduğu yerdir(Dairemizin 23.06.2008 gün ve 2008/17468 Esas, 2008/17262 Karar sayılı ilamı).

Yetkili mahkemenin belirlenmesinde önemli olan işin yapıldığı yer, bir başka anlatımla işyeri tanımına 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda yer verilmemiştir, işyerini tanımına 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesinde yer verilmiştir. Buna göre "işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir. İşverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır. İşyeri, işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütündür." Bir yer, ancak işin niteliği ve yürürümü bakımından işyerine bağlı bulunmaktaysa, o işyerinden sayılacaktır.

İş veya toplu iş sözleşmesinin tarafları, davalının yerleşim yeri ve işin yapıldığı yer dışındaki bir mahkemenin yetkili olduğuna dair düzenleme yapmaları, 5521 sayılı kanunun 5. maddesinin son cümlesi gereğince söz konusu düzenlemeyi geçersiz kılar. Bu düzenleme emredici bir kuraldır.

İş mahkemesinin yetkisi kamu düzeni ile ilgili olduğundan davalı tarafça süresinde yapılmasa da hâkim tarafından kendiliğinden bu husus göz önünde bulundurulmalıdır. Bir başka anlatımla hâkim, davanın her aşamasında yetki itirazını dikkate alabileceği gibi, kendisi de resen yetkisizlik kararı verebilir(Dairemizin 26.05.2008 gün ve 2008/20378 Esas, 2008/12778 Karar sayılı ilamı).

5521 sayılı İş Mahkemelerinin i uyuşmazlıkları ile ilgili bu düzenlemesi yanında bazı maddi hukuk kuralları öngören yasalarda hangi iş mahkemelerinin yetkili olduğu açıkça düzenlenmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 79. maddesinde komisyon karar ile iş güvenliği yönünden işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararına karşı işverenin yerel iş mahkemesinde itirazda bulunacağı, 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 28. maddesinde uluslar arası kuruluşa üyeliğin iptali davasında sendika veya konfederasyon merkezinin bulunduğu iş mahkemesinde, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca iş kolu istatistiklerine itirazın Ankara İş Mahkemesi'nde, aynı yasanın 15. maddesinde sendika yetki çoğunluğu tespitine dair kararlara itirazın ve keza 16. maddede Toplu İş Sözleşme hükümsüzlüğü, 46. madde gereği uygulanmakta olan bir grev ve lokavtın kanun dışı olup olmadığının tespiti, 47. madde gereği grev ve lokavtın durdurulması, 51/4 maddesi uyarınca grevin sona erdirilmesi, 60. madde uyarınca Toplu İş Sözleşmesinin yorumu istemlerinin işyerinin bağlı olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki iş davalarına bakmakla görevli mahkemede açılacağı belirlenmiştir.

Somut uyuşmazlıkta mahkemece duruşma açılmaksızın dava dilekçesi içeriğinden işyerinin Eskişehir ilinde bulunduğu yine davalının ikametgâhının Eskişehir ili olduğunun anlaşıldığı gerekçesiyle yetkisizlik karar verilmişse de dava dilekçesinde işin yapıldığı yerin Eskişehir ili olduğuna dair bir açıklık bulunmamakla duruşma açılmak suretiyle gerekli araştırmaların yapılarak işin yapıldığı yerin tespiti ile sonuca göre yetkili mahkemenin belirlenmesi gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 20.09.2010 gününde oybirliğiyle karar verildi.